

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Безугла Л.С.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В сучасних реаліях, інфраструктура має велике значення для функціонування національної економіки, представляючи собою невід'ємну її частину. Роль інфраструктури в економіці збільшується, і триває процес її вдосконалення. Ефективне використання складових елементів інфраструктури дає позитивні темпи зростання макро- і мезоекономічних показників не тільки економіки країни, але і окремих регіонів.

В економічній літературі існують різні визначення поняття інфраструктури. Поява терміна «інфраструктура» (від лат. Infra – нижче, під та structura – будова, розташування) в економічній науці відноситься до кінця 40-х років ХХ століття. Даний термін був застосований для позначення комплексу галузей господарства, які обслуговують промислове і сільськогосподарське виробництво (будівництво шосейних доріг, каналів, портів, мостів, аеродромів, складів, енергетичне господарство, залізничний транспорт, зв'язок, водопостачання і каналізація, загальна і професійна освіта, витрати на науку, охорону здоров'я і т.і.).

За економічним словником «інфраструктура – це сукупність галузей, підприємств і організацій, що входять в ці галузі, видів їх діяльності, покликаних забезпечувати, створювати умови для нормального функціонування виробництва та обігу, товарів, а також життєдіяльності людей».

Інфраструктура взаємопов'язана і взаємодіє, виходячи з інтересів суб'єктів ринкових відносин, і формує при цьому передумови для

відтворювального процесу. Взаємодія ринків здійснюється саморегульованим механізмом відносин і регулює втручання держави. Інфраструктура формується як відкрита система, що реагує на внутрішню і зовнішню соціальну і політичну ситуацію. Всі процеси формування ринків, і функціонування суб'єктів економічних відносин знаходяться в залежності від стану економічного простору, залежне від характеру і структури виробництва, ємності і якості споживання всередині суб'єкта економіки.

Інфраструктура, яка забезпечує цілісне функціонування економічної системи відрізняється від інфраструктури, яка сприяє розвитку економіки, що дозволяє вийти на «нову якість» економічного зростання в сучасних умовах. Конкретна економічна система може мати розвинену інфраструктуру, що забезпечує її функціонування, але не мати інфраструктури, яка сприяє розвитку самої економічної системи.

Під туристичною інфраструктурою слід розуміти сукупність загальних умов виробництва туристичного продукту. При розкритті змісту поняття «загальні умови виробництва» – думки вчених-економістів розходяться. Одні мають на увазі види діяльності або об'єкти, що забезпечують основний технологічний процес, інші – весь технологічний процес, треті – технологічний процес з управлінським впливом, необхідним для формування туристичного продукту. Саме остання думка найбільше розкриває поняття «туристичний продукт». Також туристичну інфраструктуру слід розглядати з боку функціонування відповідних організаційно-правових форм управління [4].

Гайдук А. в своїх працях зазначає, що «основу туристичної інфраструктури складають кошти розміщення, під якими розуміється будь-який об'єкт, що дає тимчасові послуги з проживання». Дане визначення важко визнати конструктивним, оскільки воно практично обмежує умови, необхідні для надання туристичних послуг, наявністю засобів розміщення [1].

Детальне визначення інфраструктури туризму дає вчений Ключкович Н., який пропонує розуміти під інфраструктурою комплекс споруд, інженерних і комунікаційних мереж, в тому числі телекомунікаційного зв'язку, доріг, суміжних індустрії туризму підприємств, що забезпечують нормальний доступ туристів до

туристичних ресурсів і їх належне використання в цілях туризму, а також забезпечення життєдіяльності підприємств індустрії туризму. Це автомобільні і залізні дороги, вокзали і термінали, системи регулювання дорожнього, повітряного, річкового і морського руху, системи тепlopостачання, електричні та телефонні мережі та інше [2].

Інтерес представляють дослідження інфраструктури туризму, виконані Музиченко-Козловська О., яка в своїх дослідженнях представляє її як складну систему взаємодіючих елементів, і яка є підсистемою індустрії туризму. На думку зазначеного автора, туристична інфраструктура являє собою комплекс діючих споруд і мереж виробничого, соціального і рекреаційного призначення, призначений для функціонування сфери туризму [3].

Розвинена інфраструктура туризму забезпечує не тільки доступність туристичних ресурсів, а також комфортність перебування туристів в місцях відпочинку. Функціонування і розвиток індустрії туризму в свою чергу, виступає елементом соціально-економічної системи країни, що вимагає значних інвестицій і забезпечує державу податковими надходженнями та приносить прибуток підприємцям.

Крім множинності визначень інфраструктури туризму, що зумовило необхідність проведення критичного аналізу дефініцій, в спеціальній літературі відсутня також єдність визначення туризму як галузі сфери послуг. Різні автори говорять про туризм, індустрію туризму, туристичну індустрію, встановлюючи різні зв'язки між даними поняттями. Для регіонів країни наявність туристичних ресурсів (природних, історичних, соціально-культурних об'єктів, що включають об'єкти туристичного показу, а також інші об'єкти, здатні задовольнити духовні потреби туристів) є важливою складовою індустрії туризму.

Завдяки своєчасно сформованій туристичній інфраструктурі відбувається освоєння туристичних ресурсів, підвищується їх привабливість, доступність, збільшується туристична ємність території (без шкоди для навколишнього середовища), компенсується несприятливий вплив природно-кліматичних умов регіону, а також збільшується приплив інвестицій.

Інфраструктура туризму являється системою і об'єктом регіонального управління, яка складається з елементів підприємств та організацій різної галузевої приналежності. Пропорційний розвиток її елементів можливий за умови здійснення централізованого регулювання, інструментом якого є програми розвитку туризму в регіонах. Отже, мова може йти про визначення складу інфраструктури регіональної системи туризму як об'єкта регіонального управління.

За сучасних умов, основним інструментом розвитку туризму в Україні є регіональні соціально-економічні програми, перевага яких полягає в здатності комплексного вирішення складних економічних, соціальних, фінансових, структурно-організаційних, технічних та інших проблем. Управління такими програмами може бути ефективним і раціональним тільки на основі системного програмно-цільового принципу.

Список використаних джерел:

1. Гайдук А. Формування туристичної ринкової інфраструктури як фактор підвищення ефективності функціонування ринку туристичних. *Регіональна економіка*. 1999. № 2. С. 172–178.
2. Ключкович Н. Історія та сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури в Україні. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 93–97.
3. Музиченко-Козловська О. Розвиток туристичної інфраструктури – визначальний чинник туристичної привабливості території. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 714. С. 229–237.
4. Туристичні ресурси та інфраструктура – головні складові розвитку туризму в Україні. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/tourism/36431/>